

Bir bilim adamının ölüm yıldönümü

H iç sizin profesörünüz sefertası taşıdı mı? **Kipling**'le, **Hayyam** arasında bir dünya düşledi mi, bilimde ekol yaratmak uğruna paradan vazgeçti mi, damdan düştü mü, bir ev sahibi bile olamadan öldü mü? Hiç sizin profesörünüzün hayatı roman oldu mu?

Sizin olmadıysa bile **Süleyman Demirel**'in, **Turgut Özal**'ın, 1944-67 yılları arasında **İTÜ**'den mezun olan, bugün rektör, bilim adamı, yönetici, sanayici pek çok kişinin böyle bir profesörü oldu. **YÖK**'ten çok önceleri de bu profesörün hayatı romana dönüştü. **Oğuz A-tay**, "**Bir Bilim Adamının Romanı**"nda ithal malı ilimin olmayacağına inanan, kürsüyle ticarethaneyi birbirine karıştırmayan **Mustafa İnan**'ı yazdı.

Üç gün sonra, **Mustafa İnan**'ın ölümünün 25. yıldönümü. İnşaat fakültesi dekanlığı ve rektörlüğünü yaptığı **İstanbul Teknik Ünivesitesi**'nde, İnşaat Mühendisleri Odası'nda anılacak **İnan**. Matematikçi **Prof. Dr. Cahit Arf**, eşi arkeolog **Prof. Dr. Jale İnan** ve oğlu **Hüseyin İnan** da onu anacaklar.

Fransız işgali sırasında Adana'dan, İkinci Dünya Savaşı sırasında da doktorasını yaptığı **İsviçre**'den kaçmak zorunda kalan **Mustafa İnan**, 1911 Adana doğumlu. Öğrenciyken **Erkek Lisesi**'nin öğretmen açığını kapatan "**Riya-**

ziyeci" lakaplı **İnan**, Adanalı şivesini ölene dek korudu. Bütün okulları leyli meccani okudu. Yüksek Mühendislik Mektebini de. Askerlik dönüşü, Teknik Mekanik ve Genel Mukavemet Kürsüsünü kurdu. Cisimlerin mukavemeti, fotoelastisite, elasto-mekanik konularında ekoller oluşturdu. **TÜBİTAK**'ın kurucuları arasında yeraldı. 27 Mayıs sonrasında Bayındırlık Bakanlığı teklifini, bilimden uzak kalacağı endişesiyle geri çevirdi.

Rektörlüğü döneminde, 27 Mayıs'a az bir zaman kala **İTÜ** radyosu susturulunca ağladı. Oğlu **Hüseyin**'in doğumunda, parasızlıktan, karısı iki gün hastanede rehin kaldı, kendisi aynı nedenle hastanenin bulunduğu **Haydarpaşa**'dan **Frenköy**'deki evine yürüdü. Yine de bir yakınının birlikte müteahhitlik yapma önerisini geri çevirdi. Geri çevirdiği bir başka öneri de hastalığında doktorların "**Yurtdışına çıkın**"ları oldu. "**Olmaz**" dedi. "**Burada da hastaneler var, benim gibi, ilimle uğraşan bir insan, ülkemizdeki başka ilim adamlarını nasıl hiçe sayar? Bizim doktorlarımız da onlarınkinden aşağı kalmaz.**"

Divan edebiyatını hep sevdi, özellikle **Fuzuli**'yi. Hem derslerinde hem de sohbet ortamlarında **Fuzuli**'den, **Nedim**'den beyitler okuyordu. **Yahya Kemal**, **Orhan Şaik Gökyay**'lı toplantılar

Mustafa İnan ilkokul mezunu.

Bir Bilim Adamı: Mustafa İnan.

onsuz başlamıyordu. Bir avukata fotoelastiteyi anlatacak kadar öğreticiydi ama soba yakmayı bilmiyordu, **Side**'de bir köylüye iyi yoğurt nasıl yapılır anlatabiliyordu.

Arkeolog **Jale İnan**, bugün **Side**'de çalışmalarını sürdürüyor. **Mustafa İnan**'ı düşündüğünde şefkatli, sevecen bir eş anımsıyor. Matematiksel çözümlerle sobanın borularının nasıl takılması gerektiğini bilen ama mukavemet üzerine bir formülü düşünmeyi, borunun ucundan tutmaya yeğleyen. "**Bugün**" diyor **Jale İnan**, "**kazılarda bir kepçeye ya da bir başka malzemeye ihtiyaç duyduğunda Mustafa'nın anısı bana yardımcı oluyor. Karayollarında ya da başka kuruluşlarda yetki sahibi olan onun öğrencileri bu eksiklerimizi tamamlıyorlar.**"

Ünlü matematikçi **Cahit Arf**, **Mustafa İnan**'ın en yakın arkadaşı. Bir Bilim Adamının Romanı'nın da baş kişilerinden olan **Arf**'a göre **İnan**, zeki, olağanüstü bir hafızaya sahip, iyiliksever bir insan. **İnan**'ın gördüğü tek hatasını toplumun bugün de sürdürdüğü "**parlaklık**" tutkusuna bağlıyor. Toplum, tek başına bilimle uğraşan, ekoller yaratan insanları pek umursamıyor, onun için yüzeyde gördükleri önemli. Bunun için de **İnan**, divan edebiyatının şiirlerinden

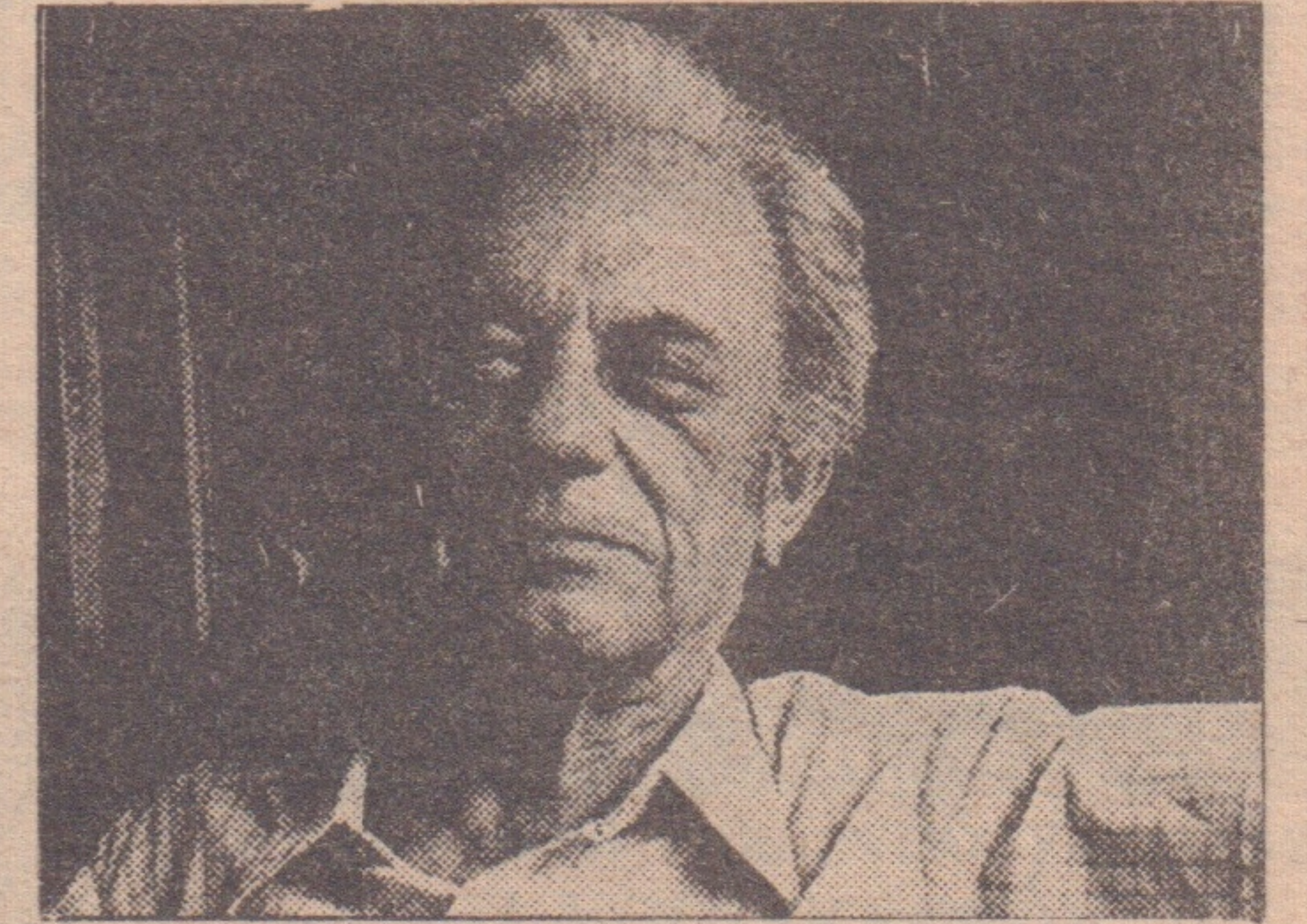
Budizme kadar her konuya ilgi gösteriyor. Bu ilgisini konferanslarla, makalelerle topluma yansıtıyor. **Arf**'a göre de bu arada dağılıyor, kendi alanında, bilimde yeterince üretmiyor.

İTÜ Rektörü **Prof. Dr. İlhan Kayan** ise "**Zeki insanlar içinde bulundukları koşulları aşabilen insanlardır**" diye başlıyor **Mustafa İnan**'ı anlatmaya. Öğrencisi **Kayan**'a göre **Mustafa İnan** böyle biriydi. Elinde sihirli bir değnek yoktu ama üniversitedeki sorunları çözebilecek yapıya sahipti. Hocasını "**güler yüzlü, işine bağlı insanlara saygılı, nefisini kontrol edebilen bir insan**" olarak tanımlayan **Kayan**'a, bir başka **İnan** öğrencisi **Prof. Yalçın Aköz**, şu sözlerle katılıyor:

"**Bizim aklımızda öğrenciyken müteahhit olmak, para kazanmak gibi düşünceler vardı, asistan olmak değil. Bizi, düşüncelerimizi etkiledi. Başka insan tanımıyorum ki, bu kadar değişik konularda araştırma yapsın, düşünsün. O komple bir insandı.**"

Mustafa İnan'ın öğrencilerinden **Erdoğan Şububi** hocasının, ürettikleriyle bugün de güncelliğini koruduğundan inanıyor. Geçerliliğini yitirse de, hocasından aldığı değerleri sahiplenen **Şububi**'yi anlattıklarıyla bir başka öğrenci **Prof. Dr. Vural Cinemre** tamamlıyor:

"**Mustafa İnan, özellikle bilim çevresinde bağımsız düşünceye çok önem ve-**

Prof. Dr. Cahit Arf.

ren bir kişiydi. Dolayısıyla yaşasaydı bugünkü kuruluşlara karşı çıkabilecekti. Belki etkili de olabilirdi. Ama maalesef onu **Türk bilimine çok büyük katkılarda bulunabilecek bir dönemde kaybettik. Onun ölümünden bu yana mekanik öğretiminde bir derleme olduğunu da ne yazık ki söyleyemiyoruz.**" ◀